YMPÄRISTÖSUUNNITTELU
ENVIRO

VESILAHDEN KURKINIITYN JA KUULIANNOKAN LUONTOSELVITYS

Marko Vauhkonen, Saara Karjalainen & Rasmus Karlsson

2.10.2026

VESILAHDEN KURKINIITYN JA KUULIANNOKAN LUONTOSELVITYS

Sisällys

1 Johdanto 3
2 Aineisto ja menetelmät 3
2.1 Selvitysalue 3
2.2 Lähtöaineisto 3
2.3 Maastotyöt 4
3 Tulokset 10
3.1 Yleiskuvaus 10
3.2 Arvokkaat luontokohteet 15
3.3 Putkilokasvit 18
3.4 Liito-orava 19
3.5 Viitasammakko 19
3.6 Sudenkorennot 20
3.7 Lepakot 21
3.8 Pesimälinnusto 28
4 Yhteenveto ja suositukset 29
5 Lähteet ja kirjallisuus 30

Kansi: Selvitysalueen metsiä harvennettiin voimakkaasti keväällä 2024. MV.

Pohjakartat ja ilmakuvat © Maanmittauslaitos.

Valokuvat © Saara Karjalainen (SK), Rasmus Karlsson (RK) ja Marko Vauhkonen (MV).

1 JOHDANTO

Vesilahden kunta laatii asemakaavaa ja asemakaavan muutosta Pyhäjärven Sakaselän Anttilanlahden rannalla sijaitsevalle Kurkiniityn alueelle. Kaavahanketta ja lähialueen muuta maankäytön suunnittelua varten tilattiin Kurkiniityn ja Kuuliannokan luontoselvitys Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Sen maastotyöt tehtiin vuosien 2024 ja 2025 aikana.

Kaavoituksen lähtöaineistoksi tarvitaan riittävät ja ajantasaiset tiedot alueen luonnonoloista ja erityisistä luontoarvoista. Kurkiniityn ja Kuuliannokan luontoselvitys on suunniteltu ja toteutettu niin, että sen tulokset palvelevat maankäytön suunnittelua mahdollisimman hyvin. Työ tehtiin asemakaavatarkkuudella soveltaen ympäristöhallinnon julkaisemia ohjeita (mm. Mäkelä & Salo 2024, Nieminen & Ahola 2017, Sierla ym. 2004).

Luontoselvityksen ovat laatineet biologit FM Marko Vauhkonen, FM Saara Karjalainen (kasvillisuus ja kasvisto sekä arvokkaat luontokohteet) ja FM Rasmus Karlsson (lepakot).

Selvitysraportti on päivitetty lokakuussa 2026 mm. lähtöaineiston osalta.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Selvitysalue

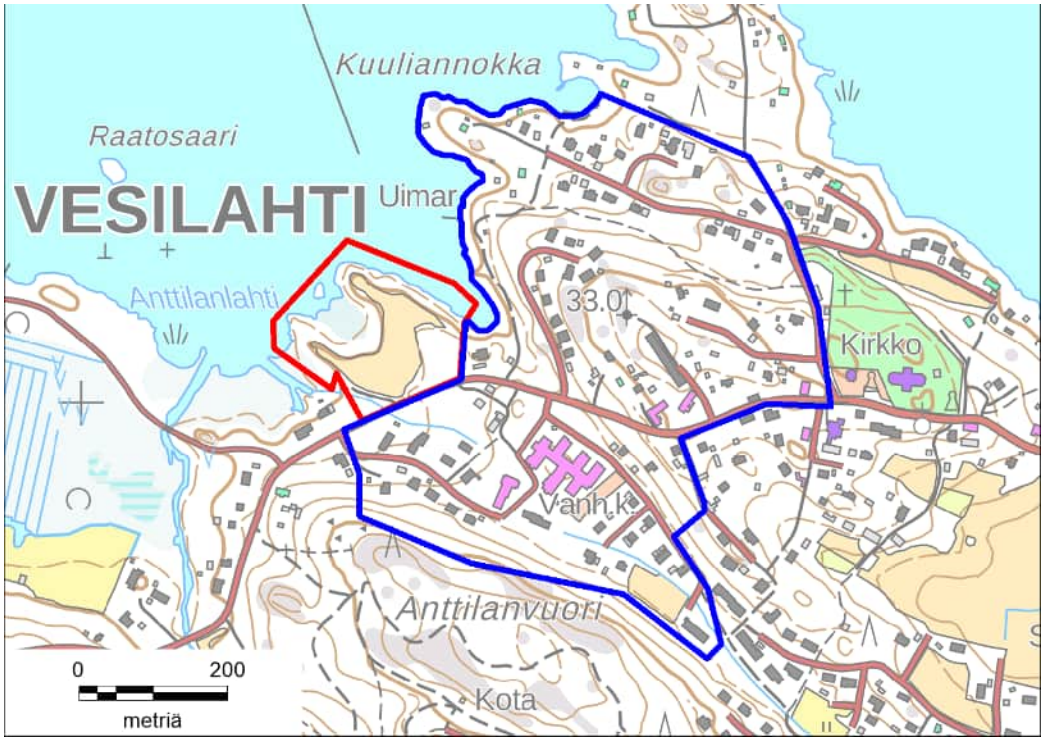
Kurkiniityn ja Kuuliannokan luontoselvitysalueen sijainti ja rajaus ilmenevät kuvasta 1. Alkuperäisen toimeksiannon mukaisen Kuuliannokan alueen pinta-ala on noin 28 hehtaaria. Sitä laajennettiin lisätyönä Kurkiniityn alueella, jonka pinta-ala on noin neljä hehtaaria (tähän sisältyy vesialuetta noin 0,9 hehtaaria; kuva 1).

2.2 Lähtöaineisto

Esiselvitysvaiheessa huhtikuussa 2024 tarkastettiin selvitysalueen aiemmat luontotiedot ympäristöhallinnon rekistereistä ja paikkatietoaineistoista (Suomen ympäristökeskus, Avoin tieto), Suomen Lajitietokeskuksesta (www.laji.fi) ja Suomen metsäkeskuksesta (www.metsakeskus.fi). Lisäksi tehtiin selvitysalueen kartta- ja ilmakuvatarkastelu sekä suunniteltiin maastotöiden toteuttaminen tarkemmin.

Selvitysalueelta ei ole em. lähdeaineistoissa tietoja arvokkaista luontokohteista. Suomen Lajitietokeskukseen on tallennettu Kuuliantien varrelta havaintoja neljästä huomionarvoisesta lintulajista vuosilta 2003–2024 (tilanne päivitetty 1.10.2026). Nämä lajit ovat harakka (NT), hömötiainen (EN), töyhtötiainen (VU) ja viherpeippo (EN). Havainnot eivät ole kaavoituksen kannalta erityisen relevantteja johtuen niiden ajoittumisesta pesimäkauden ulkopuolelle.

Lähtöaineistona olivat käytettävissä myös Uimosen (2016) luontoselvitysraportti sekä Järventaustan (2017) selvitys kynäjalavan esiintymisestä.

Kuva 1. Luontoselvitysalueen sijainti ja rajaus. Alkuperäinen Kuuliannokan alue on rajattu sinisellä viivalla ja Kurkiniityn laajennusalue punaisella viivalla.

2.3 Maastotyöt

Rakennetut yksityiset piha-alueet jätettiin pääsääntöisesti maastoinventointien ulkopuolelle. Niitä kuitenkin havainnoitiin soveltuvin osin ulkopuolelta pesimälinnusto- ja lepakkoselvityksessä. Kaikissa maastotöissä käytettiin GPS-paikanninta, jolla kohteet ja lajien havaintopaikat voitiin paikantaa riittävällä tarkkuudella.

Työ koostui seuraavista osioista:

Liito-orava

Maastoinventointi tehtiin ympäristöhallinnon julkaisemien ohjeiden (Nieminen & Ahola 2017, Sierla ym. 2004) mukaisesti 29.4.2024 (Kuuliannokka) ja 24.4.2025 (Kurkiniitty). Maasto oli molempien inventointien aikaan lumeton. Selvitysalueen puustoiset osat käveltiin läpi ja liito-oravan jätöksiä etsittiin sopivien pesä-, suoja- ja ruokailupuiden tyviltä. Näitä ovat mm. kolopuut ja kookkaat kuuset sekä lehtipuut, etenkin haavat ja lepät.

Liito-oravan jätösten löytöpaikat paikannetaan (GPS) ja tallennetaan paikkatietona. Papanapuista merkitään muistiin seuraavat tiedot: puulaji ja puun arvioitu läpimitta rinnan korkeudelta, arvio jätösten määrästä (muutamia, kymmeniä, satoja papanoita tai tarkempi määrä) sekä mahdolliset liito-oravalle sopivat kolot ja risupesät.

Liito-oravan asuttamat metsiköt (elinalueet, mahdolliset ydinalueet) rajataan jätöshavaintojen sekä puuston koostumuksen ja rakenteen perusteella kartalle.

Näistä metsiköistä etsitään liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja (kolopuut tai risupesät lähiympäristöineen), jotka paikannetaan ja rajataan kartalle. Lisäksi tarkastellaan liito-oravan käyttämiä tai lajille mahdollisia puustoisia kulkuyhteyksiä ympäröiville metsäalueille tai lähiympäristön muille liito-oravareviireille.

Viitasammakko

Viitasammakon esiintyminen selvitysalueen rannoilla inventoitiin lajin soidin- ja kutuaikaan keväällä 2025. Työ tehtiin ympäristöhallinnon julkaisemien ohjeiden (Nieminen & Ahola 2017) mukaisesti kaksi kertaa tulosten luotettavuuden varmistamiseksi. Yhdellä käyntikerralla laji voi jäädä havaitsematta sattuman, ajoituksen tai olosuhteiden vuoksi. Ensimmäinen käynti tehtiin 30.4.–1.5. ja toinen käynti 8.–9.5.2025.

Inventoinnissa viitasammakoiden soidinääntelyä kuunneltiin selvitysalueen rannoilla sen verran etäällä rantaviivasta, ettei mahdollinen soidin häiriintynyt. Havainnointi ajoittui klo 22–01 välille. Selvityskäynnit tehtiin hyvässä säässä, eli riittävän lämpiminä ja tyyninä–heikkotuulisina poutailtoina. Soidintavat koiraat paikannettiin ja merkittiin karttapohjalle. Äänitelevien koiraiden määrä arvioitiin ja kirjattiin ylös. Havaintojen ja soveltuvan elinympäristön perusteella rajattiin viitasammakon lisääntymispaikat.

Sudenkorennot

Selvitys kohdennettiin seuraaviin EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin: täplälampikorento (*Leucorrhinia pectoralis*), lummelampikorento (*L. caudalis*) ja sirolampikorento (*L. albifrons*).

Sudenkorennot ovat inventoitavissa parhaiten päälentokautensa aikana. Lumme- ja täplälampikorennolle sopiva selvitysjakso on kesäkuun puolivälistä heinäkuun puoliväliin. Sirolampikorento on hieman myöhäisempi laji ja on inventoitavissa kesäkuun loppupuolelta heinäkuun loppuun (Nieminen & Ahola 2017).

Selvitysalue inventoitiin 24.6.2024 klo 10–13. Selvitysalueen rannat kierrettiin jalkaisin läpi ja aikuisia korentoja havainnoitiin aktiivisesti kiikaria käyttäen. Kohdelajien havainnot kirjattiin ylös ja paikannettiin. Inventointi tehtiin hyvissä sääoloissa (selkeää, aurinkoista, poutaa, lämpötila +21 °C ja tuuli 2–3 m/s).

Lepakot

Kaikki maassamme esiintyvät lepakot kuuluvat luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulaissa. Lepakoiden lisääntymispaikkoja ja päivälepopaikkoja on tavallisimmin vanhoissa rakennuksissa ja luonnonkoloissa.

Lepakot ovat Suomen oloissa aktiivisia tavallisesti (huhti–)toukokuusta syys–lokakuuhun. Ne käyttävät mm. ruokailuun eri alueita kesän eri vaiheissa, minkä vuoksi lepakkokartoitus tulee inventointiohjeiden mukaisesti toistaa eri ajankohtina, alku-, keski- ja loppukesällä.

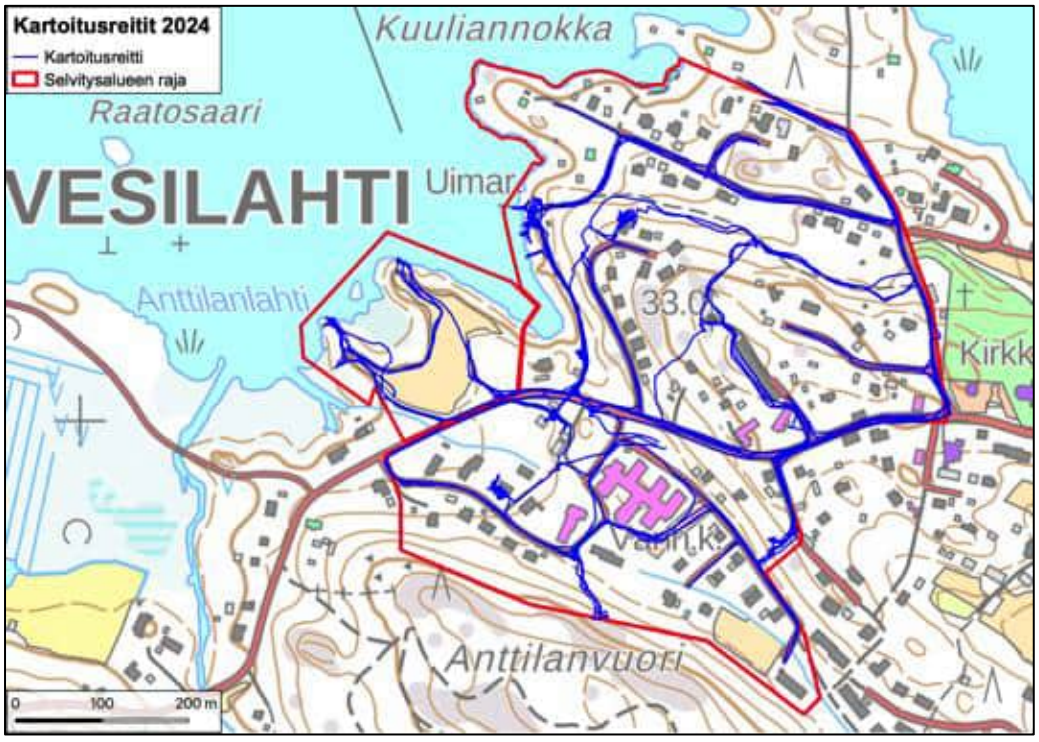
Lepakkoselvityksen tarkoituksena oli inventoida alueen lepakkolajistoa ja eri lajien runsautta sekä paikallistaa tärkeät lepakoiden ruokailualueet ja mahdolliset niille johtavat lentoreitit. Selvitys tehtiin yöaikaan reittikartoitusmenetelmällä Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (SLTY 2023) ja Bat Conservation Trustin (Collins 2016) suositusten mukaisesti. Lisäksi etsittiin lepakoiden piilopaikkoja mahdollisuuksien mukaan.

Aktiivikartoituksella saadaan pinta-alaltaan pienehköllä alueella käyttökelpoisinta aineistoa. Maastokäynnit tehtiin 11.–12.6., 10.–11.7. ja 5.–6.8.2024. Sääolot olivat kaikilla kartoituskerroilla työhön hyvin sopivat (taulukko 1).

Taulukko 1. Lepakkoselvityksen maastokäyntien sääolot.

Päivämäärä	Lämpötila	Tuuli	Pilvisyys	Muita havaintoja
11.6.2024	+12°C	NW1	5/8	Tiedot 23:00. Ohuita pilviä korkealla
10.7.2024	+19°C	SE3	1/8	Tiedot 23:00. Lämmin yö, hyvä kartoituskeli
5.8.2024	+18°C	SW1	6/8	Tiedot 22:00. Hyvin vähän hyönteisiä ilmassa

Aktiivikartoituksen reitit suunniteltiin kartta- ja ilmakuvatarkastelun sekä päivällä tehtyjen havaintojen perusteella. Kuljetut kartoitusreitit ilmenevät kuvasta 2. Reitit noudattavat pitkälti olemassa olevia katuja ja polkuja, sillä Kuuliannokan alue on melko tiiviisti rakennettu ja metsäalueita on vähän.

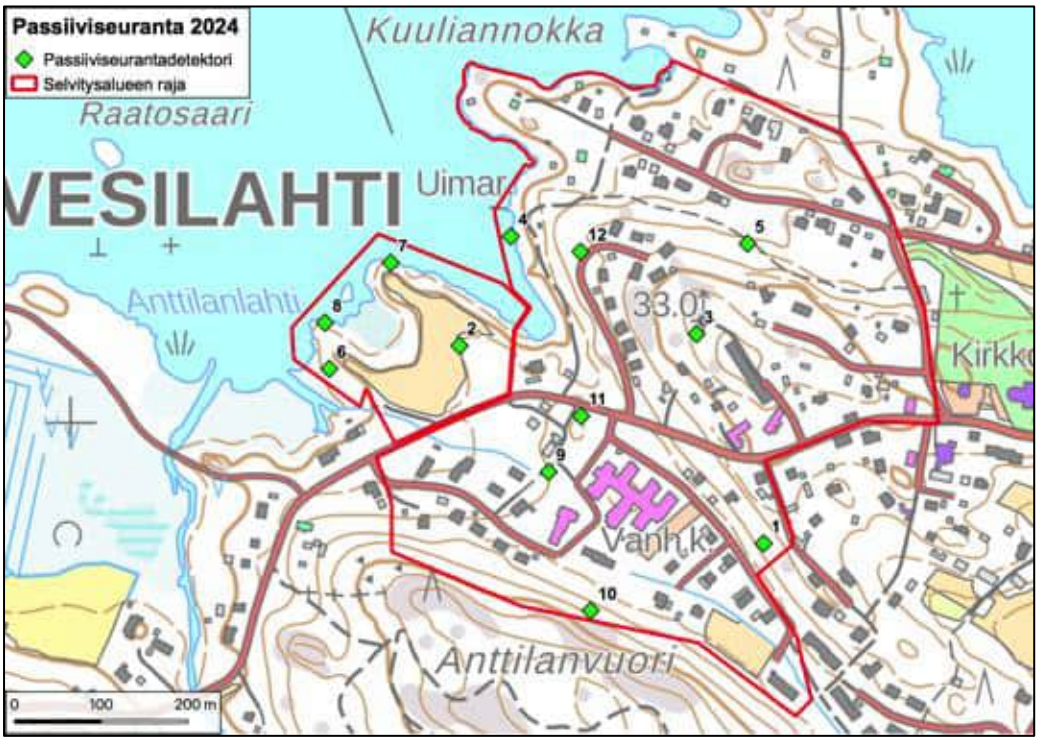

Kuva 2. Kurkiniityn ja Kuuliannokan alueen lepakkoselvityksen kartoitusreitit.

Aktiivikartoitus alkoi valaistusolojen mukaan auringonlaskun jälkeen. Ennalta suunniteltuja reittejä pitkin käveltiin rauhallisesti ja lepakoita kuunneltiin kannettavan ultraääni-ilmaisimen eli lepakkodetektorin (Pettersson D240x) avulla. Laitteella voidaan havaita lepakoiden päästämät korkeataajuiset kaikuluotausäänet. Hyvältä vaikuttavilla saalistusalueilla pysähdeltiin ja lepakoita havainnoitiin tarkemmin. Tarvittaessa tallennettiin (Edirol R-09) lepakoiden ääniä myöhempää määrityksen varmistamista varten käyttämällä detektorin aikalaajennustoimintoa. Tallenteet analysoitiin BatSound- ja Audacity-ohjelmien avulla.

Aktiivikartoituksen tuloksia täydennettiin viidellä automaattisella passiiviseurantadetektorilla (AudioMoth), jotka sijoitettiin maastoon kartoitusöiden ajaksi. Passiiviseurannan avulla saadaan lisäaineistoa alueen lepakkolajistosta ja lepakoiden aktiivisuudesta tietyissä paikoissa. Detektorit tallentavat lepakoiden ultraäänet muistikortille tietokoneella tapahtuvaa tarkastelua varten. Tallenteet käytiin läpi manuaalisesti Audacity-ohjelmalla.

Passiiviseurantadetektoreita pidettiin kesän aikana yhteensä 12 eri sijainnissa selvitysalueella (kuva 3). Detektorit sijoitettiin lepakoille sopivilta vaikuttaneille alueille sekä mahdollisesti piilopaikkoina toimivien rakennusten läheisyyteen.

Kuva 3. Passiiviseurantadetektorien sijainnit selvitysalueella.

Passiiviseuranta-aineistossa vesisiippoja ja viiksisiippoja ei eroteta toisistaan, vaan ne merkitään siippalajina. Passiiviseurantadetektori tallentaa jokaisen määritetyllä taajuusalueella (16–125 kHz) havaitun äänen kyseisessä paikassa. Tallennetut äänet ilmoitetaan detektorikohtaisesti yhteenlaskettuna aikana muodossa

h:min:sek. Jokaisen detektorin kohdalla ilmoitetaan myös, mitä lajeja tallenne sisälsi sekä kuvaus ympäristön luonteesta. Jotkut detektorit olivat paikallaan pidempään kuin toiset, joten eri detektorien tallennusajat eivät ole suoraan verrattavissa keskenään.

Valoisana aikana ennen aktiivikartoitusta etsittiin lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi sopivia luonnonpiiloja. Niiden luona havainnoitiin mahdollisia päiväpiilosta lähteviä lepakoita ennen auringonlaskua ja varsinaisen kartoituksen alkamista sekä kartoituksen jälkeen ennen auringon nousua.

Selvitysalueen asuinkiinteistöjen postilaatikoihin jaettiin kesäkuussa 2024 asukaskysely, jossa tiedusteltiin havaintoja lepakoista. Vastauksia saatiin neljä ja niiden perusteella tehtiin rakennusten tarkastus ja/tai havainnointia iltahämärässä heinä- ja elokuun kartoituskäyntien yhteydessä. Rakennusten tarkastuksessa keskityttiin lepakoiden kannalta potentiaalisiin rakenteisiin kuten yläpohja- ja ullakkotiloihin, hormiin, sopiviin seinärakenteisiin (mm. päätykoteloinnit, repsottavat laudat ja ikkunapuitteet). Myös kattorakenteiden sopivuus lepakoille arvioitiin. Rakennusten tarkastamisessa käytettiin apuna tarkastuskameraa (Bosch GIC 120), valaisimia ja tarkastuspeiliä.

Kaikki tehdyt lepakkohavainnot kirjattiin ylös ja paikannettiin. Todetut lepakoiden käyttämät alueet luokiteltiin ja arvotettiin Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (SLTY 2023) ohjeen mukaisesti (luokat I–III) sekä rajattiin kartalle. Rajaukset perustuvat lepakkohavaintojen lisäksi niille sopivaksi arvioidun elinympäristön esiintymiseen.

Lepakkolajia ei aina pystytä määrittämään ääni- ja näköhavaintojen perusteella. Viiksisiippa ja isoviiksisiippa ovat erotettavissa ainoastaan anatomisten rakenteiden perusteella. Nämä lajit käsitellään tässä työssä lajiparina nimellä viiksisiippalaji.

Pesimälinnusto

Pesimälinnustoselvityksen tavoitteena oli selvittää ns. huomionarvoisten lajien (ks. jäljempänä) ja pesivälle linnustolle tärkeiden kohteiden esiintyminen. Inventoinnissa sovellettiin lintujen reviirikäyttäytymiseen perustuvaa kartoituslaskentamenetelmää (Koskimies & Väisänen 1988), jossa alue kierretään jalkaisin huolellisesti läpi ja havaitut linnut merkitään karttapohjalle. Laskennat tehtiin varhain aamulla (klo 3.30–9), jolloin pesimäpaikoillaan oleskelevat linnut ovat parhaiten havaittavissa (laulu yms.).

Lintulaskenta toistettiin eri aikaan saapuvien muuttolintujen ja eri aikaan pesivien lajien havaitsemiseksi kolme kertaa. Laskennat tehtiin seuraavasti: I kerta 29.4.2024 (Kuuliannokka) ja 24.4.2025 (Kurkiniitty), II kerta 31.5.2024 (molemmat osa-alueet) ja III kerta 24.6.2024 (molemmat osa-alueet).

Selvitysalue kuljettiin jokaisella laskentakerralla jalkaisin läpi niin, ettei mikään kohta jäänyt noin 20–30 metriä kauemmaksi kulkureitistä. Vesi- ja rantalinnusto

huomioitiin kiikaroimalla ja kuuntelemalla niitä rannoilta. Laskentakierrokset tehtiin lintujen havaitsemisen kannalta hyvässä säässä (poutaa, tyyntä tai heikkoa tuulta).

Lintulaskennoissa merkittiin muistiin kaikki tavatut lintulajit. Huomionarvoisten lintujen havaintopaikat paikannettiin ja havainnon tyyppi kirjattiin muistiin käyttämällä Koskimiehen ja Väisäsen (1988) ohjeen mukaisia merkintätapoja. Erityisesti pyrittiin havaitsemaan alueen huomionarvoiset linnut, joita ovat seuraavat:

- erityisesti suojeltavat ja muut uhanalaiset lajit,
- silmälläpidettävät lajit,
- alueellisesti uhanalaiset lajit,
- lintudirektiivin liitteen I lajit,
- Suomen erityisvastuulajit,
- tikat lukuun ottamatta yleistä käpytikkaa,
- petolinnut,
- merkittävien elinympäristöjen, esim. lehtojen ja vanhojen metsien, ilmentäjälajit.

Tulokset tulkittiin ns. maksimiperiaatteen mukaisesti, jolloin reviiriksi tulkittiin yksikin pesintää ilmaiseva havainto (parit, laulavat koiraat, varoittelevat yksilöt jne.) lajille sopivassa ympäristössä.

Kasvillisuus, arvokkaat luontokohteet ja putkilokasvit

Selvitysalueen luonnonoloja, kasvillisuutta ja putkilokasvistoa inventoitiin maastossa 24.6.2024 ja 27.8.2025. Varhaisen kasvilajiston osalta tehtiin täydentävää havainnointia kevään ja alkukesän 2024 ja 2025 maastokäyntien yhteydessä.

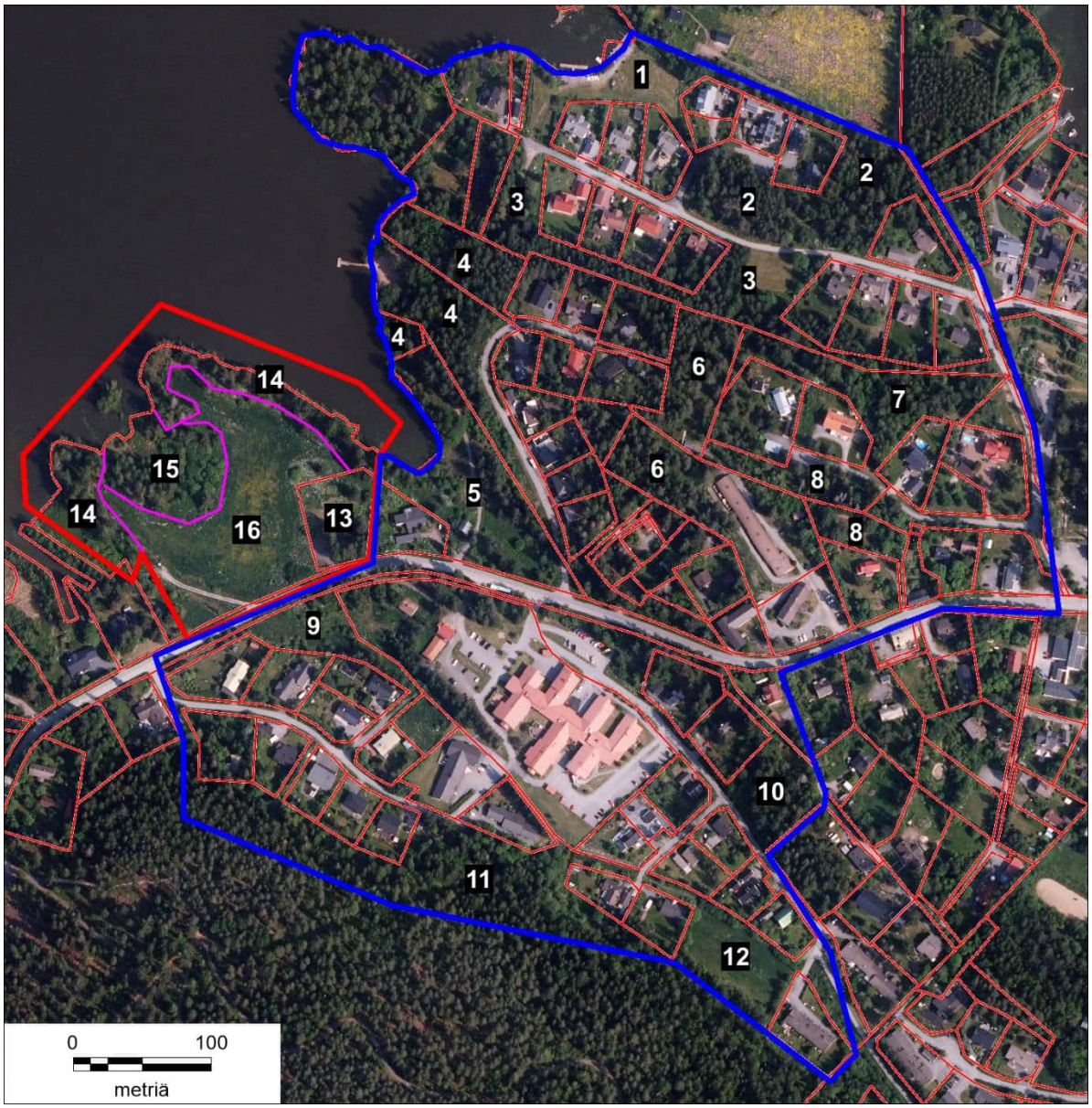
Selvitysalueen rakentamattomista osista inventoitiin ja kirjattiin muistiin yleiskuvaus kasvillisuudesta, puustosta sekä putkilokasvistosta. Lisäksi inventoitiin selvitysalueen arvokkaat luontokohteet, joita ovat luonnonsuojelulain 64 ja 65 §:n mukaiset suojellut luontotyypit, vesilain 2 luvun 11 §:n ja 3 luvun 2 §:n mukaiset pienvesikohteet, metsälain 10 §:n mukaiset elinympäristöt, METSO-ohjelman kriteerit täyttävät kohteet (Syrjänen ym. 2016), uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit (Kontula & Raunio 2018a, b) sekä mahdolliset muut luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät kohteet. Todetut kohteet rajattiin kartalle ja niistä kirjoitettiin tiivis sanallinen kuvaus ja otettiin valokuvia.

Lisäksi inventoitiin huomionarvoisten (luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajit, erityisesti suojeltavat, valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset lajit, silmälläpidettävät sekä muut vaateliaat tai harvinaiset lajit) putkilokasvilajien esiintyminen. Todetut esiintymät paikannettiin ja niistä kirjoitettiin muistiin perustiedot.

3 TULOKSET

3.1 Yleiskuvaus

Seuraavassa on esitetty luonnonolojen ja kasvillisuuden yleiskuvaus selvitysalueen rakentamattomilta kiinteistöiltä tai niiden osilta. Käytetty numerointi ilmenee kuvasta 4.

Kuva 4. Selvitysalueen yleiskuvauksessa käytetty osa-alueiden numerointi (1–16). Kiinteistörajat © Maanmittauslaitos; merkitty punaisilla viivoilla.

Selvitysalueen metsät ovat pääosin tuoretta tai lehtomaista kangasmetsää. Kenttäkerroksen lajistoa ei ole toistettu jäljempänä jokaisen osa-alueen kuvauksessa, koska tavattavat lajit ovat lähes aina samoja samalla metsätyypillä.

Tuoreiden kankaiden peruslajeja ovat mustikan ja puolukan lisäksi mm. vanamo, kanerva, kielo, maitohorsma, metsäalvejuuri, oravanmarja, metsätähti, nuokkutalvikki, metsäkorte, kultapiisku, kangas- ja metsämaitikka, kevätpiippo, metsälauha, metsäkastikka, metsäimarre ja nurmirölli.

Lehtomaisilla kankailla tavataan lisäksi mm. käenkaalia, metsäkurjenpolvea, metsäorvokkia, iso- ja pikkutalvikkia, ahomansikkaa, lillukkaa, valko- ja sinivuokkoa, vuohen- ja koiranputkea, sudenmarjaa, nurmi- ja rohtotädykettä, särmäkuismaa, ahomataraa, nuokkuhelmikkää, rätvänää, nurmilauhaa ja sormisaraa.

Osa-alue 1

Venerannan puistoalue. Nurmikkoa ja koristepensaita, reunalla vähän nuorta lehtipuustoa.

Osa-alue 2

Kallioinen metsäalue, jonka länsiosa on varttunutta männikköä. Sekapuuna kasvaa vähän koivua ja jokunen kuusi. Itä- ja pohjoisosa on nuorta sekametsää (kuusi, mänty, koivu), ylispuina muutama vanhempi mänty. Alikasvoksena ja pienpuustona tavataan koko alueella raitaa, harmaaleppää, haapaa ja pihlajaa. Kasvillisuus on tuoretta kangasta. Länsipään kalliolla esiintyy mm. isotuomipihlajaa ja mäkitervakkoa.

Osa-alue 3

Nuorta sekapuustoa sekä harvennushakattua mänty–koivumetsää. Kasvillisuus vaihtelee tuoreesta lehtomaiseen kankaaseen. Alueen itäosassa on puuton nurmikenttä.

Osa-alue 4

Pääosin lehtomaista kangasta oleva rinne, lakialueella tuoretta kangasta. Voimakkaasti harvennetun puuston muodostavat koivu, haapa ja itäosassa myös mänty. Rannan lähelle on jätetty lisäksi vaahteroita, terva- ja harmaaleppiä sekä pihlajia. Lisäksi alueella tavataan vähän kuusen taimia, tuomea ja jokunen kataja. Pensaskerroksessa myös taikinamarjaa.

Osa-alue 5

Entistä maatalousmaata ja pihapiiriä, joka on edelleen suurelta osin avointa. Pensoittuvilla alueilla vallitsevat suurruohot ja heinät. Osa-alueen 4 lehtipuusto jatkuu alueen rannalla. Itäreunalla kasvaa kapealti varttunutta kuusta, koivua ja mäntyä. Eteläreunan tienvarsipuustona on kookkaita koivuja.

Osa-alue 6

Tuoretta kangasmetsää, jonka puustona on varttunutta, harvennettua männikköä. Sekapuuna on vähän koivua ja kuusta. Mäen laella on eri-ikäisrakenteista puustoa ja muutama vanhempi mänty.

Osa-alue 7

Lehtomaista kangasta ja tuoreen lehdon sukkessiovaihetta. Puustoa on harvennettu ja sen muodostavat varttuneet koivut, haavat ja harmaalepät. Lisäksi tavataan tuomea sekä lännempänä nuorta kuusta ja vähän mäntyä. Pensaskerroksen lajeja ovat musta- ja punaherukka sekä koiranheisi.

Kuva 5. Harvennettua puustoa osa-alueen 7 itäpäässä. MV.

Osa-alue 8

Sekapuustoinen alue rakennettujen tonttien osana tai välissä. Puusto on varttunutta–uudistuskypsää, ja sen muodostavat haapa, koivu, kuusi ja mänty. Osa kuusista on huonokuntoisia tai kuollut pystyyn. Kulttuurivaikutteinen kasvillisuus on lähinnä lehtomaista kangasta.

Osa-alue 9

Entinen pelto, joka on pensoittumassa. Kasvistossa vallitsevat kosteiden niittyjen suurruohot ja heinät.

Osa-alue 10

Lehtomaista kangasta, jonka puustona on uudistuskypsää kuusikkoa. Osa kuusista on huonokuntoisia tai kuollut pystyyn. Sekapuuna on varttuneita koivuja sekä nuoria raitoja, vaahteroita ja harmaaleppiä. Kataja esiintyy niukkana. Lahopuustoa on jonkin verran.

Kuva 6. Kuusivaltaista metsää osa-alueella 10. MV.

Osa-alue 11

Rinteen alaosa on lehdon sukkessiovaihetta, jonka kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti saniaisia. Alue on kulttuurivaikutteinen, puustoa on käsitelty ja alueelle on tuotu puutarhajätettä. Pääosa alueesta on lehtomaista kangasta ja rinteen yläosassa tuoretta kangasta. Puusto on kuusivaltainen–sekapuustoinen; lehtipuustoa (koivu, haapa, raita) kasvaa eniten alueen pohjoisreunalla. Pähkinäpensas esiintyy niukkana, mutta taikinamarja sen sijaan runsaana. Maasto on kivikkoista ja paikoin louhikkoista.

Kuva 7. Lehtomaista metsää Anttilanvuoren rinteen alaosassa. SK.

Osa-alue 12

Entinen pelto, joka on nykyisin rehevöitynyttä tuoretta heinäniittyä.

Osa-alue 13

Entinen pihapiiri, joka on rehevöitynyttä ja heinävaltaista ruderaattia. Paikoin on maapenkereitä ja hiekkakasoja sekä runsaasti viljelyjäänteitä ja useita vieraskasvilajeja. Kaakkoisosassa kasvaa varttuneita koivuja.

Osa-alue 14

Rantametsää, joka on mahdollisesti ollut aikoinaan hakamaana. Puustona on kookkaita kuusia, mäntyjä ja koivuja sekä vähäisemmässä määrin haapaa, raitaa ja muita pajuja, vaahteraa ja tuomea. Paikoin alla on tiheä lehtipuuvesakko (harmaaleppä, pihlaja, tuomi) ja pensaskerros (puna- ja mustaherukka, taikinamarja, korpipaatsama) sekä kuusen taimia. Siellä täällä esiintyy katajaa sekä kivirykelmiä, jotka liittynevät aiempaan maatalouskäyttöön. Alue on pääasiassa lehtomaista kangasta, mutta kasvillisuus lähenee paikoin kosteaa lehtoa mm. saniaisten runsastuessa. Lehtoisuuteen viittaavat myös niukkana esiintyvät käenleikkiryhmän laji sekä lehto-orvokki. Kosteilla paikoilla on vanhoja umpeutuneita ojia.

Itäisellä osa-alueella on pienialainen pienruohovaltainen niittylaikku (ks. alaluku 3.2). Läntisen osa-alueen edustalla on vesialueen puolella isosorsimon ja järvikortteen vallitsemaa avoluhtaa, joka vaihettuu etelään päin pajuluhdaksi. Sen kasvilajistoon kuuluvat myös ranta-alpi, rantakukka, rantamatara ja kurjenjalka.

Osa-alue 15

Alue on metsittynyttä rantaniittyä, joka on kehittynyt kosteapohjaiseksi, soistuvaksi koivikoksi. Alikasvoksena mm. pajuja ja kuusen taimia. Kosteaa suurruohoniittyä on vielä jäljellä pieninä laikkuina. Alueen kenttäkerroksen lajeja ovat mm. mesiangervo, viita- ja korpikastikka, suo-ohdake, nurmipuntarpää, vadelma, ranta-alpi, koiranputki, nurmilauha, metsäalvejuuri, soreahiirenporras ja suo-orvokki.

Osa-alueen reunoilla on kaksi pienialaista pienruohovaltaista niittylaikkua (ks. alaluku 3.2).

Osa-alue 16

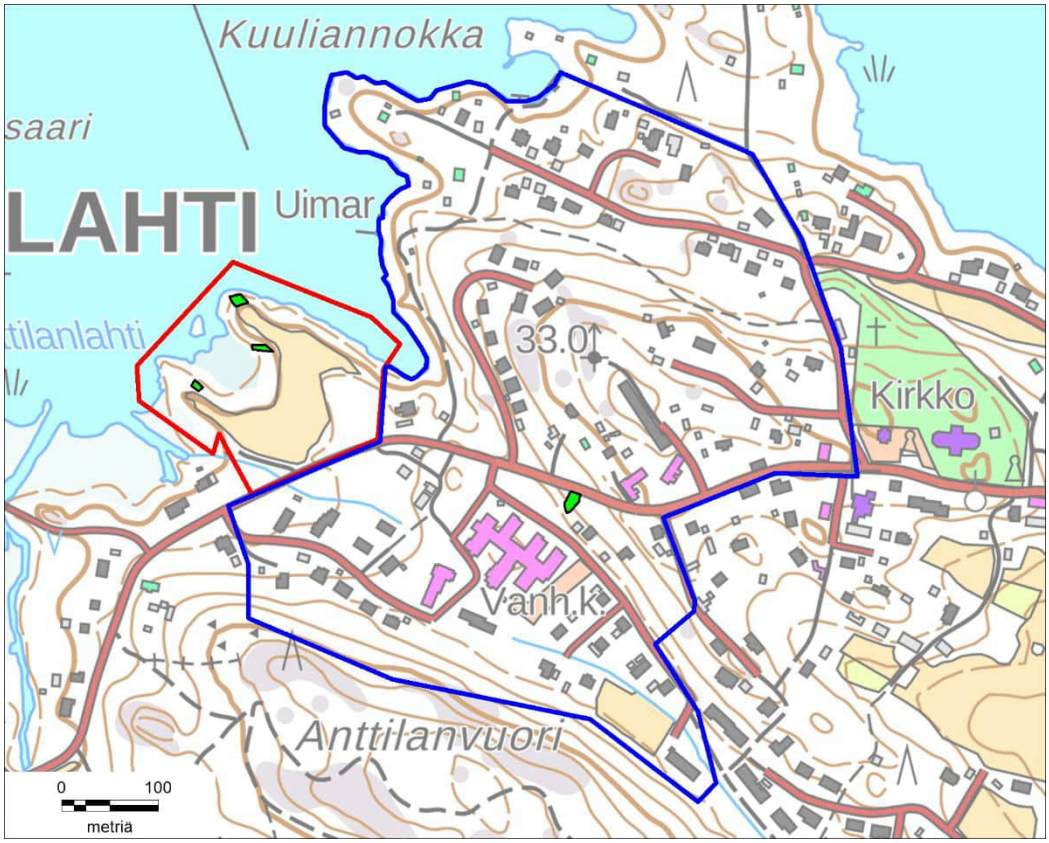
Entinen pelto, joka on kehittynyt tuoreen heinäniityn kaltaiseksi. Aluetta on niitetty.

3.2 Arvokkaat luontokohteet

Selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole Natura 2000 -alueita, valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteita, luonnonsuojelualueita, suojeltuja luontotyyppejä tai luonnonmuistomerkkejä.

Vuosien 2024 ja 2025 inventoinneissa ei todettu kohteita, jotka täyttäisivät luonnonsuojelulain 64 tai 65 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien, vesilain 2 luvun 11 §:n tai 3 luvun 2 §:n mukaisten pienvesikohteiden, tai metsälain 10 §:n mukaisten elinympäristöjen kriteerit. Metsälakia ei sovelleta asemakaava-alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen osoitettuja alueita.

Selvitysalueella todettiin esiintyvän kahta uhanalaista luontotyyppiä (Kontula & Raunio 2018a, b): tuoreet pienruohoniityt ja karut pienruohokedot (ks. kuva 8 ja teksti jäljempänä). Alueen lehdot ovat kulttuurivaikutteisia, ihmistoiminnan muuttamia tai sukkessiovaiheen metsiä, eivätkä täytä uhanalaisten tai silmälläpidettävien luontotyyppien kuvauksia. Selvityksessä ei todettu METSO-ohjelman kriteerit (Syrjänen ym. 2016) täyttäviä kohteita.

Kuva 8. Selvitysalueen arvokkaat luontokohteet on rajattu vihreällä rasterilla. Nämä ovat Kurkiniityn alueen niittylaikut (3 kpl) ja Rautialantien ketolaikku.

Kurkiniityn alueen niittylaikut

Kurkiniityn alueella todettiin kolme pientä niittylaikkua, joiden edustavuus on heikentynyt Uimosen (2016) inventoinnin jälkeen. Niittyjen umpeenkasvu ja rehevöityminen ovat edenneet. Laikut ovat pääosin tuoretta pienruohoniittyä ja lajistoon kuuluvat mm. ahomansikka, ahopukinjuuri, hakarasara, aho-orvokki, kissankello, ahdekaunokki, siankärsämö ja metsäapila.

Kurkiniityn alueen niittylaikut ovat Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) luokiteltua luontotyyppiä tuoreet pienruohoniityt (Kontula & Raunio 2018a, b).

Kuva 9. Kuivaa pienruohoniittyä Kurkiniityn osa-alueella. SK.

Rautialantien ketolaikku

Rautialantien eteläpuolella on harvan tienvarsipuuston alla säilynyt ketolaikku, jonka kasvilajisto on edustava. Kasvistoon kuuluvat mm. huopavoikeltano, ahomansikka, mäkitervakko, ahokissankäpälä, ahomatara, metsälauha, ketoneilikka (NT) ja aholeinikki. Kedon reunoilla kasvaa vadelmaa, hietakastikkaa ja sananjalkaa sekä haavan ja kuusen taimia.

Rautialantien ketolaikku ei täytä luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisen suojellun luontotyypin kriteerejä, mutta on Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) luokiteltua luontotyyppiä karut pienruohokedot (Kontula & Raunio 2018a, b).

Kuva 10. Rautialantien ketolaikku. SK.

3.3 Putkilokasvit

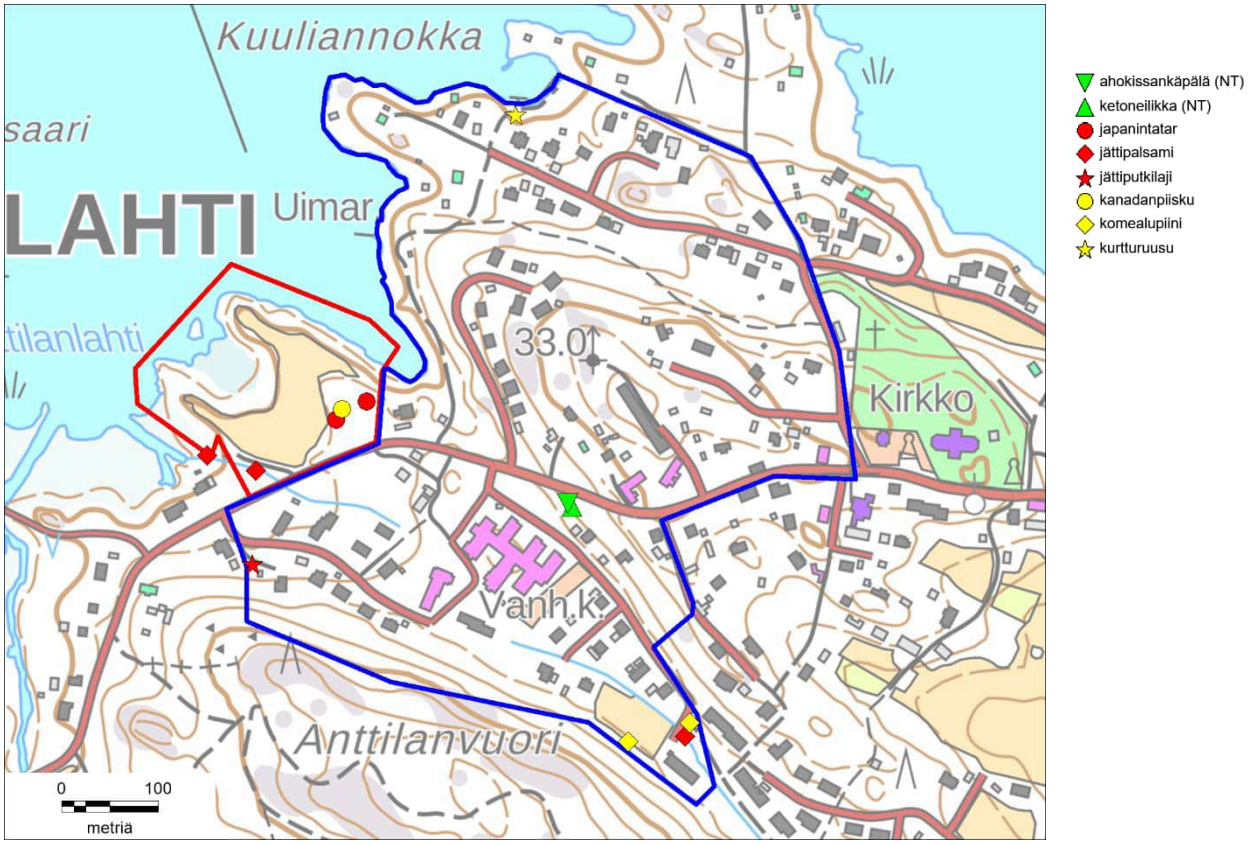
Huomionarvoiset lajit

Selvitysalueella tavattiin kaksi huomionarvoista putkilokasvilajia, jotka molemmat on luokiteltu Suomessa silmälläpidettäviksi (NT; ks. Hyvärinen ym. 2019). Ketoneilikkaa ja ahokissankäpälää kasvoi Rautialantien ketolaikulla (ks. alaluku 3.2). Kasvupaikkojen sijainti ilmenee kuvasta 11.

Haitalliset vieraslajit

Selvitysalueella esiintyy EU:ssa haitalliseksi säädetyistä vieraslajeista ainakin japanintatar, jättipalsami ja määrittämätön jättiputkiryhmän laji. Kansallisesti haitalliseksi säädetyistä vieraslajeista tavattiin kanadanpiisku, komealupiini ja kurtturuusu.

Haitallisten vieraslajien kartoittaminen ei sisältynyt toimeksiantoon. Muiden inventointien yhteydessä havaittujen kasvustojen sijainti ilmenee kuvasta 11. Kartta ei näin ollen ole kattava, vaan esimerkiksi komealupiinia kasvaa muuallakin mm. katujen varsilla.

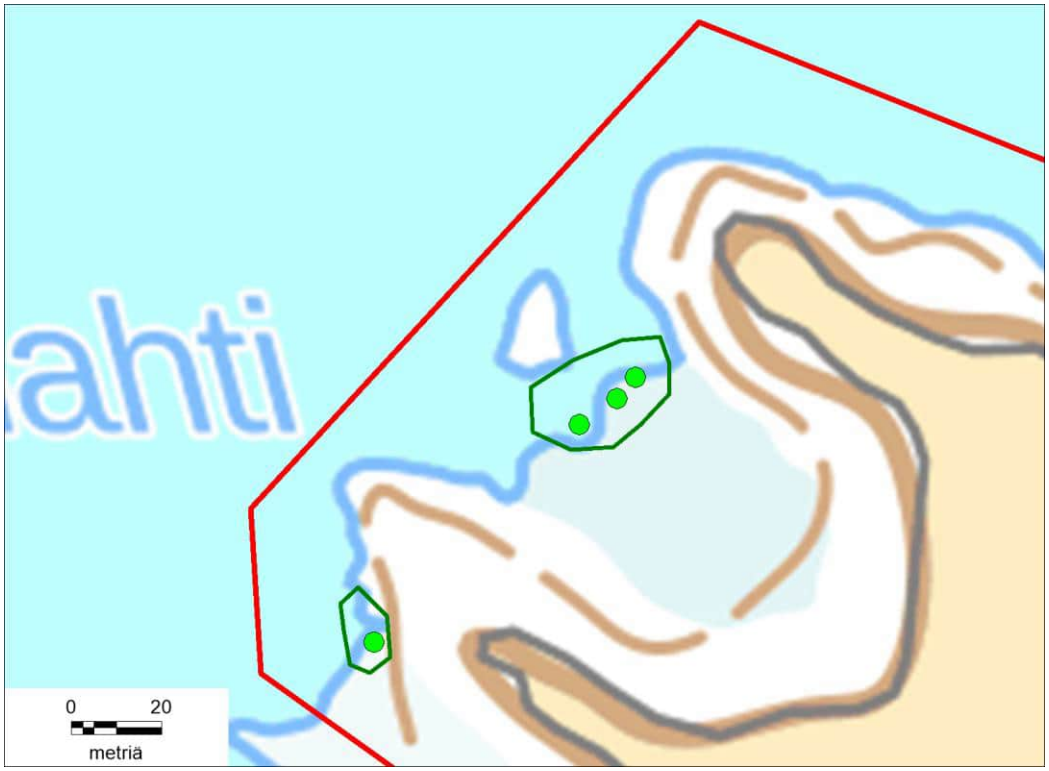
Kuva 11. Silmälläpidettävien (NT) ahokissankäpälän ja ketoneilikan sekä haitallisten vieraskasvilajien todetut esiintymät selvitysalueella. EU:ssa haitalliseksi säädetyt vieraslajit on merkitty punaisilla symboleilla ja Suomessa haitalliseksi säädetyt vieraslajit keltaisilla symboleilla. Vieraslajien esiintymistä selvitysalueella ei kartoitettu kattavasti.

3.4 Liito-orava

Keväiden 2024 ja 2025 inventoinneissa ei havaittu liito-oravan jätöksiä tai muita merkkejä lajin esiintymisestä. Selvitysalueelta ei ole tiedossa myöskään aiempia havaintoja lajista. Kuuliannokan uimarannan läheisyydessä on ollut liito-oravalle soveltuvaa puustoa, mutta alue harvennushakattiin lajille liian avoimeksi keväällä 2024.

3.5 Viitasammakko

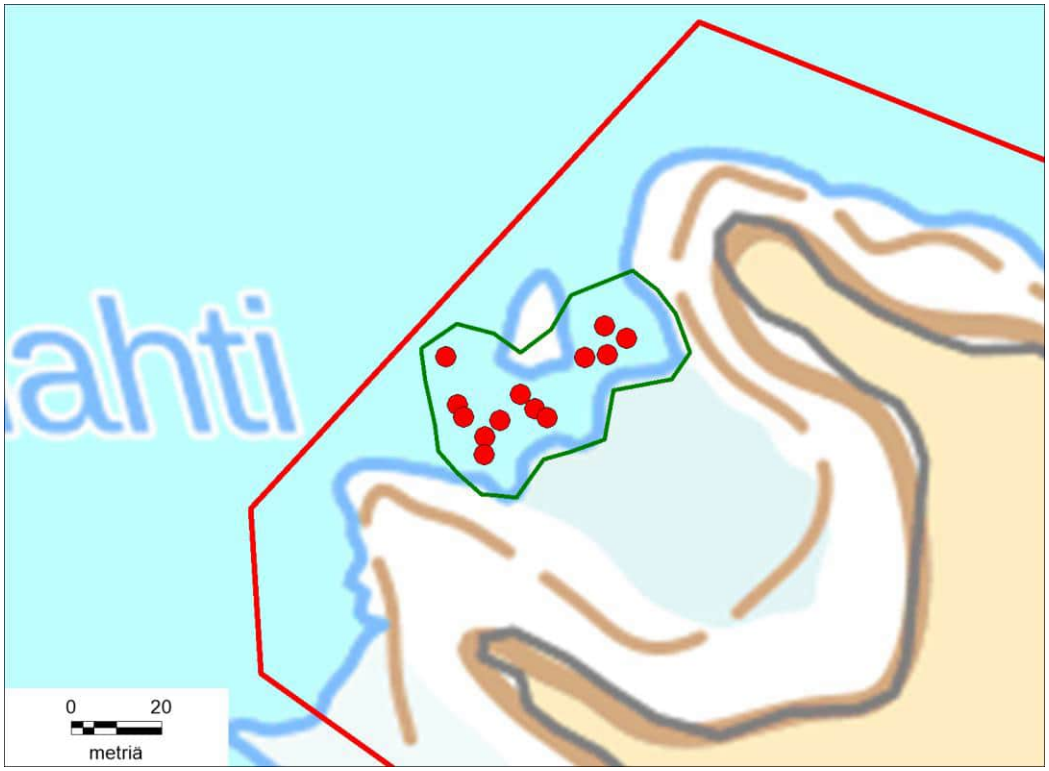
Kurkiniityn osa-alueen rannoilla havaittiin soidintavia viitasammakoita molemmilla kartoituskerroilla keväällä 2025. Koiraiden kokonaismäärä oli varsin pieni ja arvioitiin enintään kymmeneksi yksilöksi. Soidintavien viitasammakoiden havaintopaikat ja niiden perusteella rajatut lajin lisääntymispaikat ilmenevät kuvasta 12. Viitasammakon levähdyspaikat eivät ole yksiselitteisesti määriteltävissä (Nieminen & Ahola 2017).

Kuva 12. Soidintavien viitasammakoiden havaintopaikat (vihreät ympyräsymbolit) ja niiden ympärille rajatut lajin lisääntymispaikat (vihreä viiva).

3.6 Sudenkorennot

Kuuliannokan osa-alueella ei tavattu selvityksen kohdelajeja, mutta Kurkiniityn osa-alueella todettiin esiintyvän lummelampikorento. Sen havaintopaikat sekä arvioitu lisääntymis- ja levähdyspaikka ilmenee kuvasta 13. Lummelampikorentoja havaittiin noin viisitoista koirasta ja kaksi tai kolme naarasta.

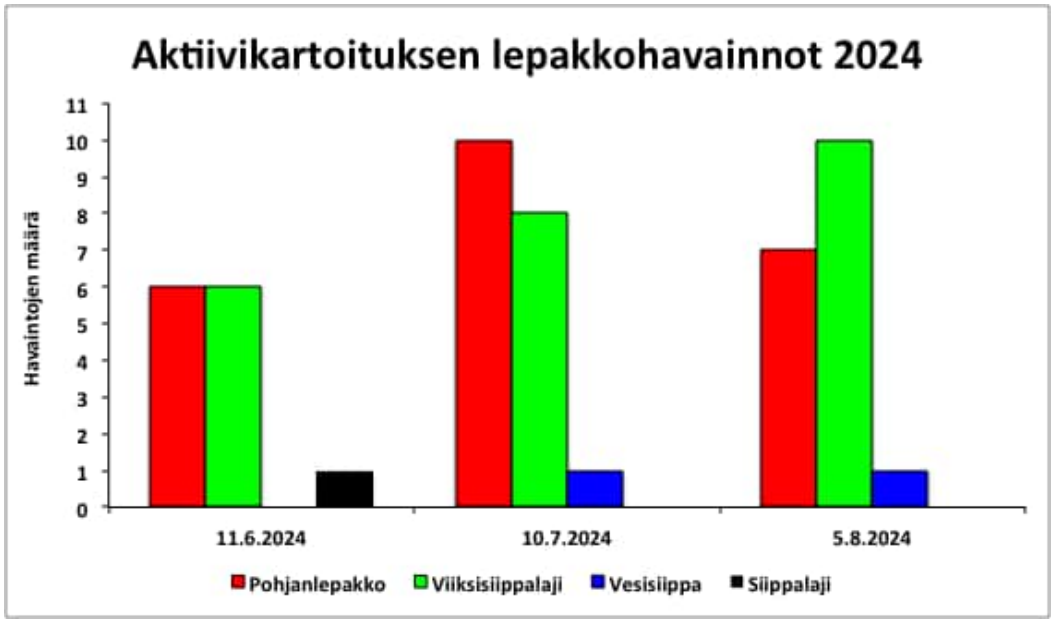
Kuva 13. Lummelampikorennon (punaiset ympyräsymbolit) havaintopaikat sekä niiden ympärille rajattu lisääntymis- ja levähdyspaikka (vihreä viiva).

3.7 Lepakot

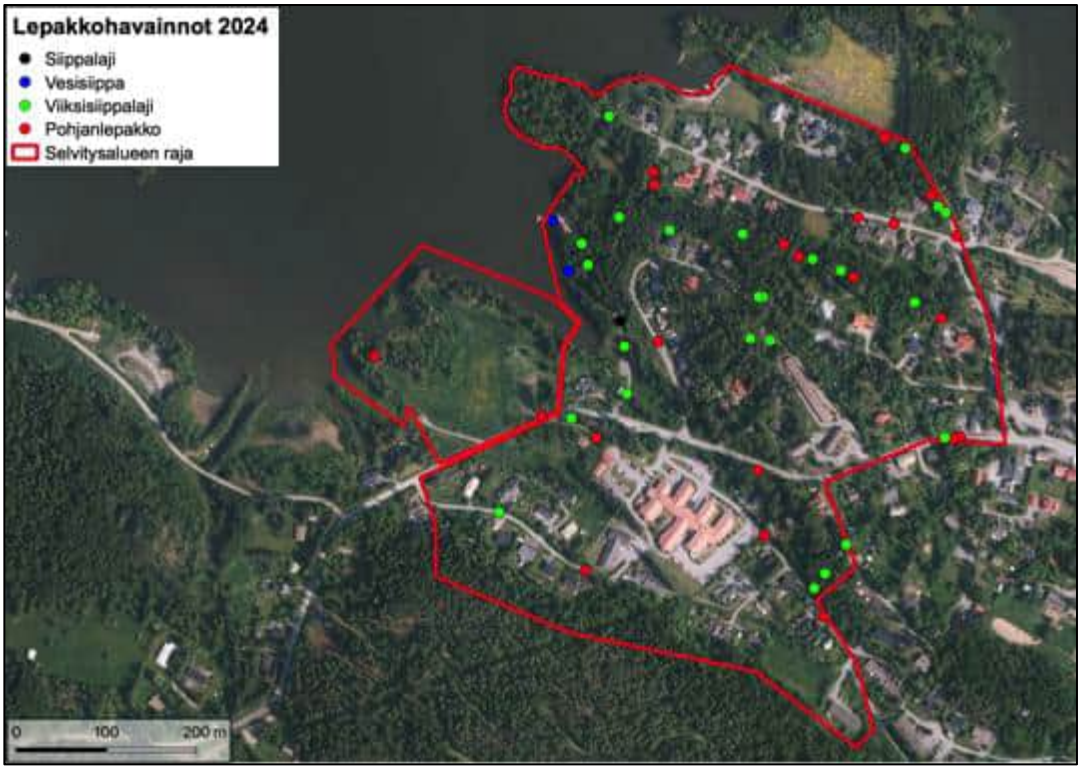
Lajisto ja havaintomäärät

Selvityksessä (3 maastokäyntiä) tehtiin yhteensä 50 havaintoa lepakoista, kun selvät samoja yksilöitä koskevat päällekkäisyydet on poistettu aineistosta. Havaintojen jakautuminen lajeittain ja käyntikerroittain ilmenee kuvasta 14. Pohjanlepakko ja viiksisiippalaji esiintyivät alueella suunnilleen yhtä runsaina kaikilla käyntikerroilla. Vesisiippa oli yllättävän vähälukuinen, vaikka selvitysalueella on runsaasti rantaviivaa.

Lepakoiden havaintopaikat ilmenevät kuvasta 15. Niiden esiintyminen painottui vahvasti Kuuliannokan osa-alueelle. Viiksisiippahavainnot keskittyivät Kuuliantien eteläpuoliselle metsäalueelle, joka on puuston harventamisesta huolimatta edelleen riittävän suojaisa. Pohjanlepakot esiintyivät hajanaisemmin koko osa-alueella. Kurkiniityn osa-alueella havaittiin ainoastaan kaksi pohjanlepakkoa.

Kuva 14. Kurkiniityn ja Kuuliannokan alueen lepakkohavaintojen jakautuminen.

Kuva 15. Vuoden 2024 selvityksen lepakkohavainnot.

Passiiviseurantadetektoreihin tallentui havaintoja ainakin kahdesta eri lepakkolajista: pohjanlepakosta ja siippalajista (taulukko 2). Rannanläheisten detektoreiden siippahavainnoista todennäköisesti merkittävä osuus oli vesisiippoja.

Detektorit 3 ja 5 tallensivat kesäkuussa molemmat noin 20 minuutin verran havaintoja laitteen nro 3 ollessa käynnissä klo 22–3 ja laitteen nro 5 klo 22–2. Molemmat detektorit sijaitsivat viiksisiippalajille sopivimmaksi katsotulla metsäalueella. Myös detektoreihin 1, 8, 9 ja 10 tallentui jonkin verran saalistukseen viittaavia havaintoja.

Taulukko 2. Lepakoiden passiiviseurannan havainnot. Detektorien sijaintipaikat näkyvät kuvassa 3.

Nro	PVM	h:mm:ss	Lajit	Sijainnin valintaperusteet/Ympäristön kuvaus	Sekunteja tunneittain 22-04					
					22-23	23-00	00-01	01-02	02-03	03-04
1	11.6.2024	0.11.32	pohjanlepakko, siippalaji	Viiksisiippalajeille sopiva metsä ja siirtymäreitti	1	173	377	111	30	
2	11.6.2024	0.00.08	pohjanlepakko	Niityn reuna-alue, pohjanlepakolle sopiva	0	0	2	6		
3	11.6.2024	0.21.04	pohjanlepakko, siippalaji	Mahdollinen siirtymäreitti, maston lähellä	0	314	578	345	27	
4	11.6.2024	0.06.29	siippalaji	Vesisiipalle sopiva ranta, lepikkö	0	0	40	349		
5	11.6.2024	0.19.56	pohjanlepakko, siippalaji	Viiksisiippalajeille sopiva siirtymäreitti ja saalistusalue	0	7	591	598		
6	10.7.2024	0.01.31	pohjanlepakko, siippalaji	Rehevä lahti, paljon hyönteisiä ilmassa	0	0	24	67		
7	10.7.2024	0.00.01	siippalaji	Anttilanlahden ranta, avoin ranta	0	0	1	0		
8	10.7.2024	0.08.48	pohjanlepakko	Anttilanlahden ranta, suojaisa ranta, vesikasvillisuutta	0	0	2	526		
9	10.7.2024	0.11.12	pohjanlepakko, siippalaji	Pihatien pääty, puuston rivi mahdollinen siirtymäreitti	0	155	389	128		
10	5.8.2024	0.08.20	pohjanlepakko, siippalaji	Alueen eteläreuna, viiksisiippalajeille erittäin sopiva	476	24				
11	5.8.2024	0.00.00	VIALLINEN TIEDOSTO	Vanhan maakellarin edusta, mahdollinen piilopaikka	-	-	-			
12	5.8.2024	0.02.31	pohjanlepakko, siippalaji	Harvennettu metsä, lisääntymis-/levähdyspaikka lähellä	34	85	32			

Pohjanlepakko on Suomen yleisin lepakkolaji, jota tavataan koko maassa. Se on sopeutumiskykyinen lepakko, joka pystyy muita lajeja paremmin hyödyntämään myös uusia, ihmisen muokkaamia ympäristöjä. Pohjanlepakot saalistavat usein avonaisemmassa ja monimuotoisemmassa ympäristössä kuin siipat. Metsäaukiot, peltojen tai hakkuualueiden reunat, kallioalueet, pihapiirit, puistot ja kapeat tiet ovat tavallisia pohjanlepakon saalistuspaikkoja.

Viiksisiippoja on Suomessa kaksi lajia: viiksisiippa ja isoviiksisiippa. Lajit esiintyvät usein rinnakkain samantyyppisillä alueilla. Näitä ovat puustoltaan varttuneet kuusivaltaiset metsät, joissa siipat liikkuvat mieluiten valaisemattomien polkujen, hiekkateiden ja suojaisten pihapiirien tuntumassa. Myös lehdot sekä muut rehevät ja kosteat ympäristöt ovat tyypillisiä viiksisiippojen saalistusalueita. Lajit ovat pohjanlepakkoa herkempiä muuttuvan maankäytön aiheuttamille valo- ja tuuliolosuhteiden muutoksille sekä suojaisten siirtymäreittien ja saalistusalueiden katoamiselle.

Vesisiippa on maamme toiseksi yleisin lepakkolaji, joka on tavallinen Etelä- ja Keski-Suomessa. Saalistavat vesisiipat etsivät surviaissääskiä ja muita hyönteisiä rantojen läheisyydessä ja lentävät tyypillisesti vedenpinnan yllä noin 10 cm korkeudella. Vesisiippa suosii varjoisia ja suojaisia vesialueita. Keskikesän valoisina öinä se saalistaa lähellä rantoja hämärissä ja tuulensuojaisissa paikoissa, mutta loppukesän pimeinä öinä se saalistaa myös ulompana rannasta. Vesisiippa karttaa valaistuja alueita. Kesällä vesisiippanaaraat kerääntyvät yhteen yhdyskunniksi, joissa voi olla jopa kymmeniä naaraita. Urokset elävät yksittäin.

Arvokkaat lepakkoalueet

Alueiden arvo lepakoiden kannalta luokitellaan seuraavia periaatteita noudattaen (SLTY 2023):

Luokka I: Lainsäädännöllä suojellut kohteet. Lisääntymis- tai levähdyspaikka sekä sen käytölle kriittiset yhteydet. Hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Lisääntymis- tai levähdyspaikan lisäksi luokan I alueeseen tulee mahdollisuuksien mukaan sisällyttää siirtymäreitti, jota pitkin kyseessä oleva laji voi siirtyä kohteeseen ja sieltä pois.

Luokka II: Erityisen tärkeät kohteet. Kyseessä on ravintoa tarjoava alue, mahdollinen tai todettu tärkeä siirtymäreitti tai näiden yhdistelmä. Maankäytössä alueen arvo lepakoille tulee ottaa huomioon (EUROBATS-sopimus). Luokan II alueilla esiintyy lepakoita säännöllisesti. Ympäristö on usein alueella esiintyville lajeille tyypillinen. Alueella esiintyy melkein poikkeuksetta useita lepakkolajeja pitkin kesää. Joskus luokan II alue voi olla erityisen tärkeä myös yhdelle lajille.

Luokka III: Monimuotoisuutta tukevat ja turvaavat kohteet. Muu lepakoiden käyttämä alue. Maankäytössä alueen arvo lepakoille tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon. Havaintomäärät ovat pienemmät kuin luokan II alueilla ja lajimääräkin on usein pienempi. Ympäristö ei aina ole lepakoille yhtä sopiva kuin luokan II alueella tai lepakot esiintyvät alueella vain tiettyyn aikaan kaudesta. Kaikki alueet, joilla lepakoita on havaittu, vaikka lajeja olisi useampia, eivät automaattisesti ole luokkaa III (esimerkiksi vähäinen määrä).

Asukaskyselyn vastausten perusteella tarkastettiin rakennukset kolmella kiinteistöllä heinä–elokuussa 2024.

Osoitteessa Elinanpolku 1 sijaitsevan omakotitalon yläpohjatilassa oli havaittu lepakoiden ulostepapanoita kuntokartoituksen yhteydessä. Rakennuksen yläpohjatila tarkastettiin heinäkuussa ja hormin ympäriltä löydettiin lepakoiden ulostepapanoita (kuva 16). Lisäksi länsipäädystä, harjatiilien tukilautojen välistä oli tippunut kasa papanoita puhallusvillalle. Yläpohjatilassa oli yhteensä korkeintaan muutama sata papanaa. Kaikki havaitut lepakoiden papanat vaikuttivat tuoreilta, eikä piilon pitkään jatkuneesta käytöstä ollut selkeää osoitusta. Yläpohjatilan tukirakenteet olivat puhallusvillan alla piilossa ja turvallinen liikkuminen oli sen vuoksi erittäin haastavaa, eikä toista päätyä tästä johtuen tarkastettu. Rakennuksen yläpohja on toistaiseksi luokiteltava lepakoiden määrittämättömäksi piilopaikaksi, eli potentiaaliseksi lisääntymis- ja levähdyspaikaksi.

Kuva 16. Lepakoiden papanoita löydettiin Elinanpolku 1:n rakennuksen hormin ympäriltä. RK.

Koivurannantie 8:n tarkastuksessa havaittiin rakennuksen eteläpäädyn tiiliseinän ja päätykolmion peltilistan alla papanoita hämähäkinseiteissä (kuva 17). Yläpohjatilassa hormin ympärillä oli muutamia kymmeniä papanoita. Lisäksi hormin ja kattorakenteiden välisessä raossa piileskeli yksi pohjanlepakko (kuva 18). Koko yläpohjatila tarkastettiin, mutta papanoiden määrä jäi pieneksi. Yläpohjatila on todennäköisesti yksittäisen tai enintään muutaman lepakon piilopaikka, jolla ei tässä selvityksessä havaittujen jälkien perusteella välttämättä ole ekologista merkitystä pitkäaikaisena ja vakiintuneena piilopaikkana. Kohde ei välttämättä täytä lisääntymis- ja levähdyspaikan kriteerejä.

Koivurannantie 1:n tarkastuksessa havaittiin rakennuksen länsipuolisen seinän vieressä oven kohdalla joitakin tuoreita lepakonpapanoita. Rakennuksen yläpohjatilaan ei tarkastushetkellä ollut pääsyä, joten rakennusta päätettiin tarkkailla iltahämärässä pohjoispäädyn edessä. Rakennuksesta lensi ulos kaksi siippaa klo 22:30. Lähistöllä tehtiin havaintoja täysin äänettömästi lentävästä lepakosta, josta ei onnistuttu saamaan äänitallenteita tai lajin varmistavia näköhavaintoja. Kyseessä saattoi olla saalistustavan perusteella korvayökkö. Koivurannantie 1:n rakennusta on toistaiseksi pidettävä lepakoiden määrittämättömänä piilopaikkana, eli kyseessä voi olla lisääntymis- tai levähdyspaikan kriteerit täyttävä kohde. Tämän varmistaminen vaatisi kuitenkin yläpohjatilan tarkempaa tutkimista ja jatkoselvityksiä.

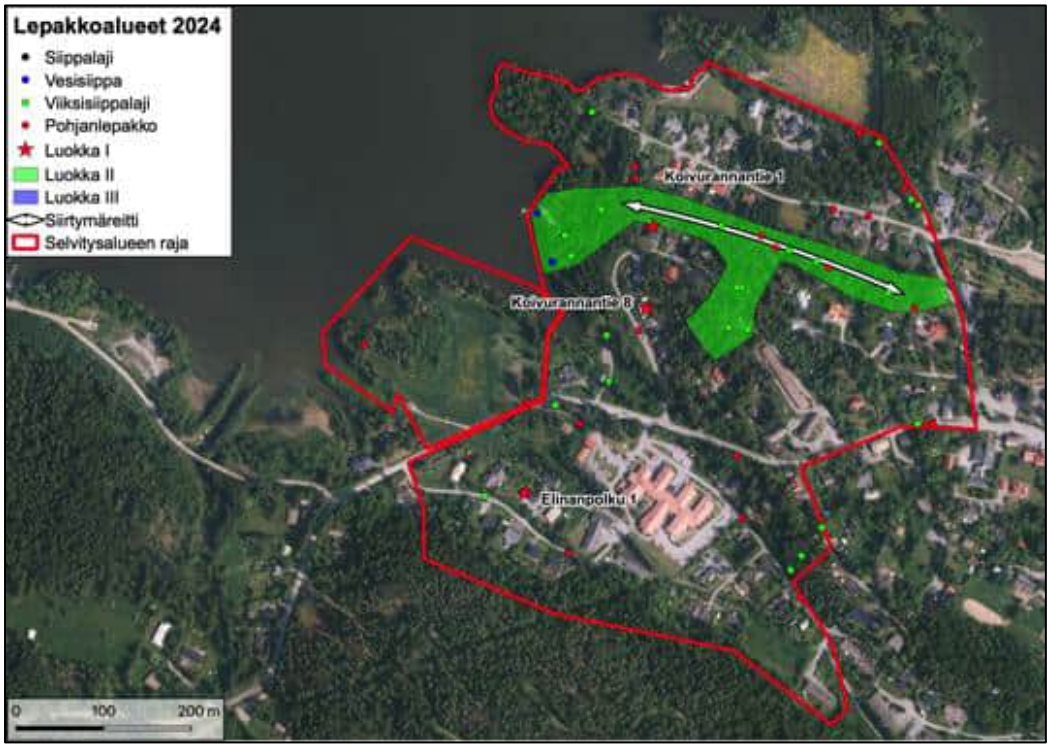

Kuva 17. Hämähäkinseitteihin tarttuneita lepakonpapanoita Koivurannantie 8:n rakennuksen päädyssä. RK.

Kuva 18. Pohjanlepakko piileskeli heinäkuussa hormin ja kattorakenteiden välisessä raossa. RK.

Selvitysalueen arvokkaiden lepakkoalueiden sijainti ilmenee kuvasta 19. Ns. varovaisuusperiaatteen mukaisesti on em. kolmen kiinteistön rakennuksia pidettävä lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoina. Näiden lisäksi alueelle rajattiin yksi luokan II lepakkoalue, jonka läpi kulkee lepakoille sopiva siirtymäreitti.

Kuva 19. Kurkiniityn ja Kuuliannokan arvokkaat lepakkoalueet vuoden 2024 selvityksen perusteella.

Luokan II lepakkoalueella (ks. kuva 19) saalisti kesän aikana säännöllisesti viiksisiippoja ja pohjanlepakoita. Alueen metsää oli harvennettu keväällä 2024. Metsäkoneen jättämä ura vaikutti ainakin toistaiseksi kelpaavan lepakoille saalistusalueena. Alueen ympäristö ja puuston reunat ohjaavat lepakoiden liikkumista kuvaan 19 merkityn nuolen suuntaisesti. Alueen läpi kulkee sopiva siirtymäreitti, joka yhdistää rantavyöhykkeen ja kaksi mahdollista lisääntymis- tai levähdyspaikkaa muuhun ympäristöön. Lepakoiden aktiivisen saalistamisen perusteella ei vaikuttanut siltä, että tärkeitä siirtymäreittejä olisi katkennut kevään 2024 hakkuiden seurauksena.

3.8 Pesimälinnusto

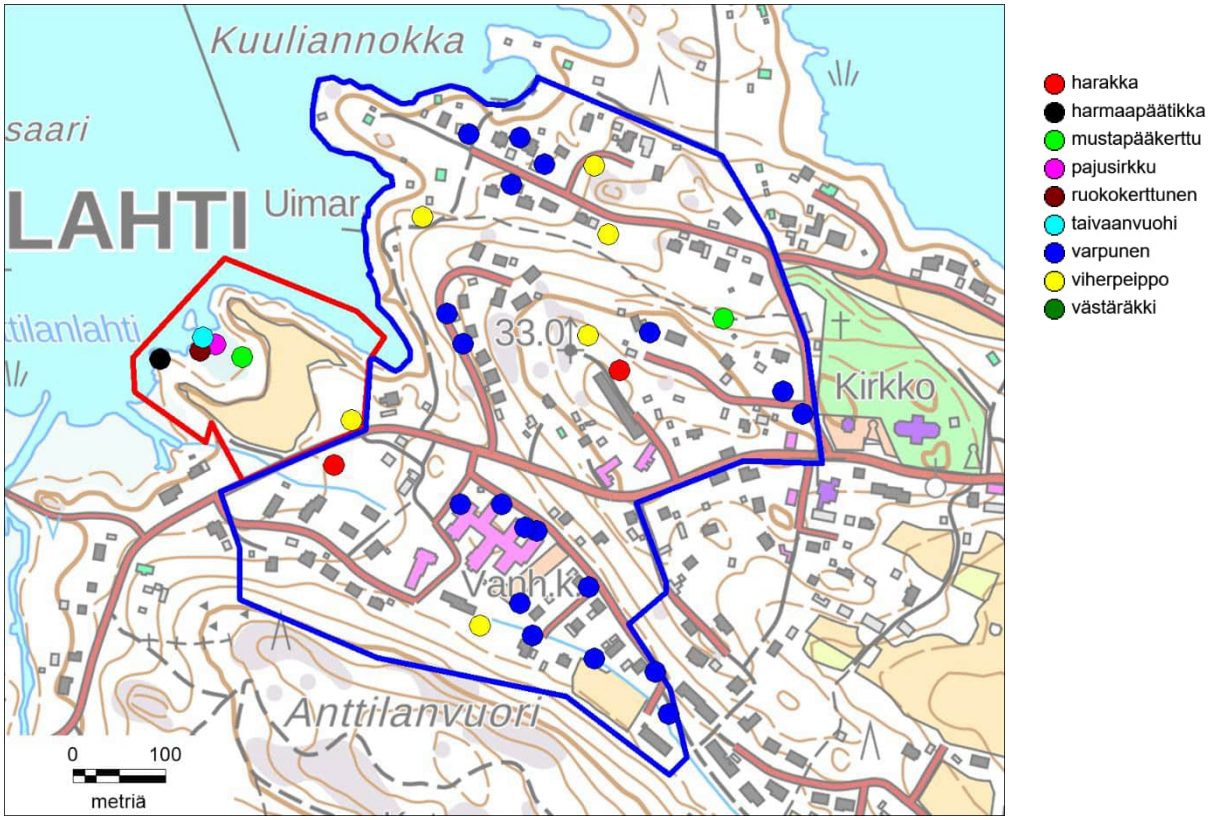
Vuosien 2024 ja 2025 pesimälinnustoinventoinnissa tavattiin selvitysalueella pesivänä tai reviirillä 40 lintulajia (taulukko 3). Lisäksi ylilentävinä, pesimättöminä kiertelijöinä tai alueen ulkopuolella pesivinä ruokailuvieraina havaittiin haarapääsky, kanadanhanhi, naakka, naurulokki, tervapääsky ja tuulihaukka.

Taulukko 3. Selvitysalueen pesimälinnusto vuosina 2024 ja 2025. Status-sarakkeen selitys: EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut ja NT = silmälläpidettävä laji Hyvärisen ym. (2019) mukaan. dir = EU:n lintudirektiivin liitteen I laji ja * = muu huomionarvoinen, esim. vaatelias tai arvokasta elinympäristöä ilmentävä laji.

Laji	Status	Laji	Status
harakka	NT	punarinta	
harmaapäätikka	dir	punakylkirastas	
harmaasieppo		punatulkku	
hernekerttu		rantasipi	
kalalokki		rautiainen	
keltasirkku		ruokokerttunen	NT
kirjosieppo		räkättirastas	
kottarainen		sepelkyyhky	
käpytikka		sinisorsa	
laulurastas		sinitiainen	
lehtokerttu		sirittäjä	
lehtokurppa		taivaanvuohi	NT
leppälintu		talitiainen	
metsäkirvinen		telkkä	
mustapääkerttu	*	tikli	
mustarastas		varis	
pajulintu		varpunen	EN
pajusirkku	VU	viherpeippo	EN
peippo		vihervarpunen	
pikkuvarpunen		västäräkki	NT

Pääosa selvitysalueen linnuista on Pirkanmaalla yleisiä metsien, rantojen ja kulttuuriympäristöjen lajeja. Ns. Punaisen kirjan (Hyvärinen ym. 2019) lajeja tavattiin seitsemän. Näihin kuuluvat erittäin uhanalaiseksi (EN) luokitellut varpunen ja viherpeippo sekä vaarantuneeksi (VU) luokiteltu pajusirkku. Harakka, ruokokerttunen, taivaanvuohi ja västäräkki ovat Suomessa silmälläpidettäviä (NT) lajeja.

Huomionarvoisten lajien reviirien tai havaintopaikkojen sijainti vuosina 2024–2025 ilmenee kuvasta 20. Tulosten perusteella ei rajattu erityisiä linnustollisesti arvokkaita kohteita.

Kuva 20. Huomionarvoisten lintulajien reviirien tai havaintopaikkojen sijainti Kurkiniityn ja Kuuliannokan selvitysalueella vuosina 2024 ja 2025.

4 YHTEENVETO JA SUOSITUKSET

Kurkiniityn ja Kuuliannokan luontoselvitysalueella todettiin vuosien 2024 ja 2025 inventoinneissa vain muutama arvokas luontokohde (ks. kuva 8). Ne ovat pienialaisia niitty- ja ketolaikkuja, joilla esiintyy uhanalaisia luontotyyppejä ja yhdellä kohteista myös kaksi huomionarvoista kasvilajia. Kohteet kuuluvat Mäkelän & Salon (2024) julkaisun mukaiseen arvoluokkaan 3 (monimuotoisuutta turvaavat kohteet). Niitty- ja ketolaikuille ei tulisi osoittaa maankäytön muutoksia. Niiden luontoarvojen säilyminen edellyttäisi kuitenkin säännöllistä niittoa tai laiduntamista.

Selvitysalueella esiintyy vuosien 2024 ja 2025 inventointien perusteella useita EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja tiukkaa suojelua edellyttäviä eläinlajeja: viitasammakko, lummelampikorento, pohjanlepakko, vesisiippa ja viiksi-/isoviiksisiippa. Näihin lajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää (luonnonsuojelulaki 78 § 2 mom).

Em. lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat kuuluvat Mäkelän & Salon (2024) julkaisun mukaiseen arvoluokkaan 1 (lainsäädännöllä turvatut kohteet). Rakennusten ja läheisten saalistusalueiden välillä tulee säilyttää sopiva suojaisa ja puustoinen siirtymäreitti. Kuuliannokan osa-alueelle rajattu lepakoiden tärkeä saalistusalue (ks. kuva 19) kuuluu arvoluokkaan 2 (erityisen tärkeät kohteet). Sen olosuhteet

tulee säilyttää lepakoille soveltuvina. Kohteelle ei tule osoittaa rakentamista tai muita maankäytön muutoksia eikä sen puustoa tule hakata. Alue tulisi lisäksi säilyttää mahdollisimman pimeänä kesäkaudella (ei valaistusta läheisyyteen).

Kurkiniityn ja Kuuliannokan pesimälinnustoon todettiin kuuluvan yhdeksän huomionarvoista lajia (ks. kuva 20). Uhanalaisten ja silmälläpidettävien lintulajien esiintymät kuuluvat arvoluokkiin 3 ja 4. Suuri osa tavatuista lajeista ei ole pesäpaikkauskollisia tai on rakennetun ympäristön lajeja, jolloin niiden huomioiminen kaavoituksessa ei ole tarkoituksenmukaista. Kurkiniityn alueen rannanläheisillä osilla esiintyy useita huomionarvoisia lintulajeja. Rantavyöhyke olisi suositeltavaa jättää esim. virkistysalueeksi, mikä turvaisi myös sen linnustolliset arvot. Alueelle tulisi rakentaa vain kapea, polkumainen ulkoilureitti, jotta puustoa tarvitsee kaataa mahdollisimman vähän.

5 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Collins, J. (toim.) 2016: Bat Surveys for Professional Ecologists: Good Practice Guidelines. 3rd edition. – The Bat Conservation Trust, Lontoo. 100 s.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 704 s.

Järventausta, K. 2017: Pyhäjärven, Nokianvirran ja Kuloveden kynäjalavat. – Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry. 47 s.

Karjalainen, S. 2010: Suomen sudenkorennot. – Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki. 239 s.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Maalintujen kartoituslaskentaohjeet. – Teoksessa: Koskimies, P. & Väisänen, R. A. (toim.): Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki, ss. 58–70.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. – Suomen ympäristö 5/2018:1–388.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 5/2018:1–925.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korj. p. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023:1–374.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017:1–278.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.

SLTY 2023: Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakkokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietoja käyttäville viranomaisille. – Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 63 s.

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025. – Ympäristöministeriön raportteja 17/2016:1–75.

Uimonen, L. 2016: Vesilahden Lammasniemen asemakaava-alueen luontoselvitys 2016. – Vesilahden kunta. 87 s.